

RAPORT Z BADAŃ
ANKIETOWYCH –
SENIORZY

Narodowe Centrum
Badań i Rozwoju

Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

**„Gospodarstwa opiekuńcze w rozwoju obszarów
wiejskich wobec wyzwań demograficznych (GROWiD)”
zad. nr 6, cel 3**

Opracowanie: Wioletta Knapik

**Współpraca:
Małgorzata Bogusz
Agnieszka Piotrowska-Puchała
Jacek Puchała
Agnieszka Tworzyk
Dagmara Zuzek**

Kraków, sierpień 2021 roku

SPIS TREŚCI

I. OPIS BADANIA	3
II. CECHY SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNE RESPONDENTÓW	3
III. SYTUACJA RODZINNA RESPONDENTÓW	6
IV. SYTUACJA ŻYCIOWA RESPONDENTÓW	8
V. SYTUACJA ŻYCIOWA SENIORÓW	12
VI. GOSPODARSTWA OPIEKUŃCZE NA WSI	16
VII. PROMOCJA GOSPODARSTW OPIEKUŃCZYCH	22
VIII. PODSUMOWANIE.....	29

I. OPIS BADANIA

Badanie miało na celu poznanie opinii osób starszych (60+) odnośnie do zapotrzebowania na innowacyjne usługi społeczne i opiekuńcze.

Reprezentatywna ogólnopolska próba osób w wieku od 60 lat.

Badania ilościowe telefoniczne, wspomagane komputerowo (CATI).

Badania zostały zrealizowane w maju 2021 roku przez Biuro Badań Społecznych Obserwator.

II. CECHY SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNE RESPONDENTÓW

W badanej populacji seniorów kobiety stanowią 57%, a mężczyźni 43%.

Największą grupę pod względem wieku stanowią osoby pomiędzy 60 a 65 rokiem życia (36,3%), następnie 66-70 lat (31%). Najstarsza grupa od 76 lat do powyżej 80 lat to 17,2% ogółu badanych (tab. 1).

Tab. 1 Wiek respondentów

Kryterium		Liczebność	%
W jakim Pan(i) jest wieku?	60-65 lat	363	36,3
	66-70 lat	310	31,0
	71-75 lat	156	15,6
	76-80 lat	83	8,3
	powyżej 80 lat	89	8,9

Największą liczebność stanowią badani zamieszkujący województwo mazowieckie (18,7%). Dwucyfrową wartość odnotowano jeszcze w województwie śląskim (12,8%).

Najmniej ankietowanych zamieszkuje w województwie opolskim oraz świętokrzyskim (po 1,9%) (tab. 2).

Pod względem zamieszkiwanego regionu, największy odsetek badanych seniorów pochodzi z Makroregionu Południowego (21,4%), a następnie Makroregionu Województwo Mazowieckie (18,6%). Najmniejszy odsetek respondentów (8,7%) zamieszkuje Makroregion Południowo-Zachodni (Dolnośląskie, Opolskie) (tab.3).

Największy odsetek badanych zamieszkuje miasta powyżej 500 tysięcy mieszkańców (28,9%), a następnie miasta najmniejsze, do 50 tysięcy (23,1%). Odsetek badanych z regionów wiejskich to 11,8% (tab. 4).

Tab. 2 Miejsce zamieszkania respondentów (województwo)

Kryterium		Liczebność	%
W jakim województwie Pan(i) mieszka?	Dolnośląskie	68	6,8
	Kujawsko-pomorskie	45	4,5
	Lubelskie	40	4,0
	Lubuskie	38	3,8
	Łódzkie	73	7,3
	Małopolskie	87	8,7
	Mazowieckie	187	18,7
	Opolskie	19	1,9
	Podkarpackie	28	2,8
	Podlaskie	24	2,4
	Pomorskie	89	8,9
	Śląskie	128	12,8
	Świętokrzyskie	19	1,9
	Warmińsko-mazurskie	28	2,8
	Wielkopolskie	82	8,2
	Zachodniopomorskie	46	4,6
Ogółem	1001	100,0	

Tab. 3 Miejsce zamieszkania respondentów (makroregion)

Kryterium		Liczebność	%
MARO-REGION	Makroregion Północny (Kujawsko-pomorskie, Warmińsko-mazurskie, Pomorskie)	162	16,2
	Makroregion Północno-Zachodni (Wielkopolskie, Zachodniopomorskie, Lubuskie)	166	16,6
	Makroregion Województwo Mazowieckie (Mazowieckie)	186	18,6
	Makroregion Centralny (Łódzkie, Świętokrzyskie)	93	9,3
	Makroregion Południowo-Zachodni (Dolnośląskie, Opolskie)	87	8,7
	Makroregion Południowy (Małopolskie, Śląskie)	214	21,4
	Makroregion Wschodni (Lubelskie, Podkarpackie, Podlaskie)	93	9,3
	Ogółem	1001	100,0

Tab. 4 Miejsce zamieszkania respondentów (miasto/wieś)

Kryterium		Liczebność	%
Miejsce zamieszkania	Wieś	118	11,8
	Miasto do 50 tysięcy mieszkańców	231	23,1
	Miasto do 50 tysięcy do 150 tysięcy mieszkańców	177	17,7
	Miasto od 150 tysięcy do 500 tysięcy mieszkańców	186	18,6
	Miasto powyżej 500 tysięcy mieszkańców	289	28,9
	Ogółem	1001	100,0

Najwięcej respondentów legitymuje się wykształceniem wyższym (46,3%) oraz średnim (45%) (tab. 5).

Tab. 5 Wykształcenie respondentów

Kryterium		Liczebność	%
Jakie ma Pan(i) wykształcenie?	Podstawowe	7	0,7
	Zawodowe	81	8,1
	Średnie	450	45,0
	Wyższe	463	46,3
	Ogółem	1001	100,0

III. SYTUACJA RODZINNA RESPONDENTÓW

Badani najczęściej określają swoją sytuację finansową jako przeciętną (54,6%), a 31,3% jako raczej dobrą i bardzo dobrą (31,3%). Zaledwie co dziesiąty ankietowany jest trudnej sytuacji materialnej (tab. 6).

Tab. 6 Opinie respondentów dotyczące ich własnej sytuacji finansowej

Kryterium		Liczebność	%
Jak Pan(i) ocenia swoją sytuację finansową?	Powodzi mi się bardzo dobrze	40	4,0
	Powodzi mi się raczej dobrze	273	27,3
	Powodzi mi się przeciętnie	547	54,6
	Powodzi mi się raczej źle	97	9,7
	Powodzi mi się bardzo źle	20	2,0
	Odmowa	24	2,4
	Ogółem	1001	100,0

Zdecydowana większość badanych to osoby na emeryturze (68,2%), co piąta osoba pracuje zarobkowo, pomimo statusu emeryta, rencisty (tab. 7).

Największy odsetek badanych seniorów mieszka z małżonką/małżonkiem lub partnerką/partnerem (61%), a 28,9% to osoby samotne (tab. 8).

Tab. 7 Status społeczno-zawodowy respondentów (praca zawodowa)

Kryterium		Liczebność	%
Status społeczno-zawodowy	Jestem emerytem/rencistą, ale pracuję zarobkowo	206	20,6
	Prowadzę firmę, własną działalność gospodarczą	45	4,5
	Jestem rolnikiem	5	0,5
	Jestem na rencie	42	4,2
	Jestem na emeryturze	683	68,2
	Inne	51	5,1
	Ogółem	1001	100,0

Tab. 8 Status rodzinny respondentów (domownicy)

Kryterium		Liczebność	%
Domownicy	Małżonka, małżonek lub stała(y) partnerka/partner	611	61,0
	Odmowa	10	1,0
	Dziecko/dzieci	145	14,5
	Wnuki	37	3,7
	Prawnuki	5	0,5
	Rodzice, teściowie	25	2,5
	Rodzeństwo	9	0,9
	Inni członkowie rodziny	21	2,1
	Osoby niespokrewnione	8	0,8
	Mieszka samotnie	289	28,9
	Ogółem	1001	100,0

Bardzo wysoki odsetek badanych korzysta z Internetu – 97,5% (tab. 9).

Tab. 9 Kompetencje cyfrowe respondentów (korzystanie z Internetu)

Kryterium		Liczebność	%
Czy korzysta Pan(i) z Internetu?	Tak	976	97,5
	Nie	25	2,5
	Ogółem	1001	100,0

IV. SYTUACJA ŻYCIOWA RESPONDENTÓW

Na pytanie „Czy odczuwa Pani/Pan jakieś trudności w samodzielnym funkcjonowaniu ze względu na stan zdrowia?“, większość badanych (64,0%) odpowiedziała przecząco (tab. 10).

Tab. 10 Trudności w samodzielnym funkcjonowaniu

Kryterium		Liczebność	%
Czy odczuwa Pan(i) jakieś trudności w samodzielnym funkcjonowaniu ze względu na stan zdrowia?	Tak	282	28,2
	Nie	641	64,0
	Nie wiem	78	7,8
	Ogółem	1001	100,0

Nieco częściej na stan zdrowia narzekają mężczyźni (30,2%) niż kobiety (26,6%) (tab. 11).

Tab. 11 Odczuwanie trudności w samodzielnym funkcjonowaniu (według płci respondentów)

Kryterium		Płeć					
		Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
		L.	%	L.	%	L.	%
Czy odczuwa Pan(i) jakieś trudności w samodzielnym funkcjonowaniu?	Tak	152	26,6	130	30,2	282	28,2
	Nie	376	65,8	265	61,6	641	64,0
	Nie wiem	43	7,5	35	8,1	78	7,8
	Ogółem	571	100,0	430	100,0	1001	100,0

Najczęściej wskazywane trudności związane z samodzielnym funkcjonowaniem, to sprzątanie, prace domowe (43,3%), następnie zakupy (27,3%), dojazd do lekarza (26,2%) i wreszcie – załatwianie spraw urzędowych (22,7%) (tab. 12).

Wśród kobiet najczęściej wybierają kategorią było „sprzątanie, prace domowe” (50,0%) oraz „zakupy” (34,9%). Mężczyźni również odczuwają problemy z utrzymaniem domu w czystości, choć było ich znacznie mniej niż kobiet (35,4%). Na drugim miejscu znalazło się załatwianie spraw urzędowych (27,7%). W przypadku obu płci dużo odpowiedzi stanowiła zbiorcza kategoria „inne” (tab. 13).

Tab. 12 Wskazywane trudności związane z samodzielnym funkcjonowaniem

Kryterium		Liczebność	%
Jakie to problemy, trudności?	Samotność, brak kontaktów z ludźmi	51	18,1
	Mycie, utrzymanie higieny	25	8,9
	Gotowanie, przygotowywanie posiłków	40	14,2
	Sprzątanie, prace domowe	122	43,3
	Zakupy	77	27,3
	Dojazd do lekarza	74	26,2
	Załatwianie spraw urzędowych	64	22,7
	Inne	115	40,8
	Odmowa	3	1,1
	Ogółem	282	-

Uwaga: Pytanie wielowyborowe, procenty nie sumują się do 100

Tab. 13 Wskazywane trudności związane z samodzielnym funkcjonowaniem (według płci respondentów)

Kryterium		Płeć					
		Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
		L.	%	L.	%	L.	%
Jakie to problemy, trudności	Samotność, brak kontaktów z ludźmi	30	19,7	21	16,2	51	18,1
	Mycie, utrzymanie higieny	6	3,9	19	14,6	25	8,9
	Przygotowywanie posiłków	20	13,2	20	15,4	40	14,2
	Sprzątanie, prace domowe	76	50,0	46	35,4	122	43,3
	Zakupy	53	34,9	24	18,5	77	27,3
	Dojazd do lekarza	41	27,0	33	25,4	74	26,2
	Załatwianie spraw urzęd.	28	18,4	36	27,7	64	22,7
	Inne	56	36,8	59	45,4	115	40,8
	Odmowa	2	1,3	1	0,8	3	1,1
	Ogółem	152	100,0	130	100,0	282	100,0

Mniej niż połowa ankietowanych (42,8%) korzysta ze specjalistycznej opieki, zabiegów pielęgnacyjnych lub rehabilitacji (tab. 14).

Z zabiegów rehabilitacyjnych częściej korzystają kobiety (47,3%) niż mężczyźni (36,7%) (tab. 15).

Tab. 14 Korzystanie ze specjalistycznych usług medycznych

Kryterium		Liczebność	%
Czy korzysta Pan(i) ze specjalistycznej opieki, zabiegów pielęgnacyjnych lub rehabilitacji?	Tak	428	42,8
	Nie	573	57,2
	Ogółem	1001	100,0

Tab. 15 Korzystanie ze specjalistycznych usług medycznych (według płci respondentów)

Kryterium		Płeć					
		Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
		L.	%	L.	%	L.	%
Czy korzysta Pan(i) ze specjalistycznej opieki, zabiegów pielęgnacyjnych lub rehabilitacji?	Tak	270	47,3	158	36,7	428	42,8
	Nie	301	52,7	272	63,3	573	57,2
	Ogółem	571	100,0	430	100,0	1001	100,0

Zdecydowana większość ankietowanych (89,2%) nie pobiera świadczeń typu zasiłki. Respondenci w znikomym stopniu korzystają ze świadczeń socjalnych. Zasiłek stały pobiera jedynie 4,9% badanych, a 2,3% korzysta z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania (np. pomoc pielęgnacyjna, sprzątanie, zakupy) (tab. 16).

Nieco częściej zasiłek stały pobierają mężczyźni (7,9%) niż kobiety (2,6%). Drugą odznaczającą się kategorią, ale tylko w przypadku mężczyzn, są usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania – 2,8%, (np. pomoc pielęgnacyjna, sprzątanie mieszkania, robienie zakupów) (tab. 17).

Tab. 16 Korzystanie ze świadczeń socjalnych

Kryterium		Liczebność	%
Czy korzysta Pan(i) z jakichś zasiłków?	Zasiłek stały	49	4,9
	Zasiłek okresowy lub celowy (np. opał, odzież, żywność na zakup leków)	16	1,6
	Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania (np. pomoc pielęgnacyjna, sprzątanie, zakupy)	23	2,3
	Zapewnienie posiłku (dowózienie do mieszkania, talony do jadłodajni, itp.)	4	0,4
	Korzystam z domu dziennego pobytu	2	0,2
	Inne	28	2,8
	Nie pobieram świadczeń	893	89,2
	Ogółem	1001	100,0

Tab. 17 Korzystanie ze świadczeń socjalnych (według płci respondentów)

Kryterium		Płeć					
		Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
		L.	%	L.	%	L.	%
Czy korzysta Pan(i) z jakichś zasiłków?	Zasiłek stały	15	2,6	34	7,9	49	4,9
	Zasiłek okresowy lub celowy	7	1,2	9	2,1	16	1,6
	Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	11	1,9	12	2,8	23	2,3
	Zapewnienie posiłku	3	0,5	1	0,2	4	0,4
	Korzystam z domu dziennego pobytu	0	0,0	2	0,5	2	0,2
	Inne	19	3,3	9	2,1	28	2,8
	Nie pobieram świadczeń	521	91,2	372	86,5	893	89,2
	Ogółem	571	100,0	430	100,0	1001	100,0

Najczęściej podejmowane działania z myślą o przyszłości, to higieniczny tryb życia (65%), systematyczna kontrola stanu zdrowia (61,2%), a następnie rozwój swoich zainteresowań (47,7%) i układanie dobrych relacji z rodziną (43,9%) (tab. 18).

Tab. 18 Działania podejmowane z myślą o przyszłości

Kryterium		Liczebność	%
Jakie działania podjął/podjęła Pan(i) z myślą o przyszłości?	Higieniczny tryb życia, dbanie o kondycję fizyczną	651	65,0
	Inne	47	4,7
	Żadne	25	2,5
	Systematyczna kontrola stanu zdrowia	613	61,2
	Gromadzenie oszczędności, zabezpieczenie majątkowe	289	28,9
	Wykupienie dodatkowego ubezpieczenia na życie	157	15,7
	Podjęcie pracy	159	15,9
	Układanie dobrych relacji z rodziną	439	43,9
	Rozwój swoich zainteresowań	477	47,7
	Budowa lub remont domu/mieszkania	144	14,4
	Trudno powiedzieć	28	2,8
	Ogółem	1001	-

Uwaga: Pytanie wielowyborowe, procenty nie sumują się do 100

V. SYTUACJA ŻYCIOWA SENIORÓW

Najważniejszy problem, z jakim borykają się seniorzy to choroba, cierpienie, zły stan zdrowia (70,3%), a następnie brak pieniędzy (48,8%), niesprawność, zależność od innych (41,6%) oraz samotność (41,5%) (tab. 19).

19. Problemy, z którymi zmagają się seniorzy

Kryterium		Liczebność	%
Jakie są najważniejsze problemy, z którymi borykają się seniorzy?	Choroba, cierpienie, zły stan zdrowia	671	70,3
	Coś innego	48	5,0
	Niesprawność i zależność od innych	397	41,6
	Brak opieki	230	24,1
	Brak pieniędzy	466	48,8
	Konieczność zakończenia pracy zawodowej	110	11,5
	Samotność, brak kontaktu z ludźmi	396	41,5
	Wykonywanie prac domowych	92	9,6
	Zakupy	74	7,7
	Załatwianie spraw urzędowych	141	14,8
	Ogółem	955	-

Uwaga: pytanie wielowyborowe, procenty nie sumują się do 100

Tab. 20 Problemy, z którymi zmagają się seniorzy (według płci respondentów)

Kryterium		Płeć					
		Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
		L.	%	L.	%	L.	%
Jakie są najważniejsze problemy, z którymi borykają się seniorzy?	Choroba, zły stan zdrowia	385	70,1	286	70,4	671	70,3
	Inne	29	5,3	19	4,7	48	5,0
	Niesprawność i zależność	220	40,1	177	43,6	397	41,6
	Brak opieki	145	26,4	85	20,9	230	24,1
	Brak pieniędzy	281	51,2	185	45,6	466	48,8
	Zakończenie pracy zawod.	59	10,7	51	12,6	110	11,5
	Samotność	242	44,1	154	37,9	396	41,5
	Wykonywanie prac dom.	53	9,7	39	9,6	92	9,6
	Zakupy	43	7,8	31	7,6	74	7,7
	Załatwianie spraw urzęd.	72	13,1	69	17,0	141	14,8
	Ogółem	549	100,0	406	100,0	955	100,0

W odniesieniu do płci badanych, zarówno kobiety, jak i mężczyźni na pierwszym miejscu wśród barier utrudniających życie seniorom stawiają chorobę, cierpienie oraz zły stan zdrowia (odpowiednio: 70,1% i 70,4%). Na drugim miejscu znalazła się kategoria „brak

pieniędzy” (kobiety: 51,2%, mężczyźni: 45,6%). Pozycja trzecia różni nieco badanych. Kobiety podkreślały samotność, brak kontaktu z ludźmi (44,1%), a mężczyźni niesprawność i zależność od innych (43,6%) (tab. 20).

Co piąty badany uważa, że seniorzy mają zapewnione dobre warunki opieki zdrowotnej, ale zdecydowana większość (67,2%) jest przeciwnego zdania (tab. 21).

Tab. 21 Zapewnienie seniorom odpowiednich warunków opieki zdrowotnej

Kryterium		Liczebność	%
Czy Pana(i) zdaniem seniorzy mają zapewnione dobre warunki opieki zdrowotnej?	Tak	45	4,5
	Raczej tak	164	16,4
	Raczej nie	345	34,5
	Nie	327	32,7
	Nie wiem	120	12,0
	Ogółem	1001	100,0

Rozkład odpowiedzi respondentów, według płci, dotyczących zapewnienia seniorom odpowiednich warunków opieki zdrowotnej, nieznacznie tylko się różnił w odniesieniu do ogólnych odpowiedzi. Jedynie kategoria „nie” zdecydowanie przeważała w przypadku kobiet (36,1%) (tab. 22).

Tab. 22 Zapewnienie seniorom odpowiednich warunków opieki zdrowotnej (według płci respondentów)

Kryterium		Płeć					
		Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
		L.	%	L.	%	L.	%
Czy Pana(i) zdaniem seniorzy mają zapewnione dobre warunki opieki zdrowotnej?	Tak	19	3,3	26	6,0	45	4,5
	Raczej tak	79	13,8	85	19,8	164	16,4
	Raczej nie	196	34,3	149	34,7	345	34,5
	Nie	206	36,1	121	28,1	327	32,7
	Nie wiem	71	12,4	49	11,4	120	12,0
	Ogółem	571	100,0	430	100,0	1001	100,0

Połowa badanych wyraża przekonanie, że seniorom na wsi żyje się trudniej, 12,4% uważa, że łatwiej, a podobny odsetek (13,4%) twierdzi, że nie ma żadnej różnicy między życiem na wsi i w mieście (tab. 23).

W odniesieniu do oceny jakości życia seniorów na wsi i w mieście, odnotowano pewną różnicę w przypadku odpowiedzi mężczyzn. Prawie dwukrotnie więcej mężczyzn (16,0%) niż kobiet (9,6%) stwierdziło, że seniorom na wsi żyje się łatwiej (tab. 24).

Tab. 23 Ocena jakości życia seniorów na wsi i w mieście

Kryterium		Liczebność	%
Czy Pana(i) zdaniem życie seniorów mieszkających na wsi różni się od tych mieszkających w mieście?	Tak, seniorom na wsi żyje się trudniej	499	49,9
	Tak, seniorom na wsi żyje się łatwiej	124	12,4
	Nie ma żadnej różnicy	134	13,4
	Trudno powiedzieć	244	24,4
	Ogółem	1001	100,0

Tab. 24 Ocena jakości życia seniorów na wsi i w mieście (według płci respondentów)

Kryterium		Płeć					
		Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
		L.	%	L.	%	L.	%
Czy Pana(i) zdaniem życie seniorów mieszkających na wsi różni się od tych mieszkających w mieście?	Tak, seniorom na wsi żyje się trudniej	295	51,7	204	47,4	499	49,9
	Tak, seniorom na wsi żyje się łatwiej	55	9,6	69	16,0	124	12,4
	Nie ma żadnej różnicy	71	12,4	63	14,7	134	13,4
	Trudno powiedzieć	150	26,3	94	21,9	244	24,4
	Ogółem	571	100,0	430	100,0	1001	100,0

Ponad połowa badanych (63,0%) uważa, że seniorzy mieszkający na wsi nie mają zapewnionych dobrych warunków opieki zdrowotnej (tab. 25).

Tab. 25 Zapewnienie seniorom ze wsi dobrych warunków opieki zdrowotnej

Kryterium		Liczebność	%
Czy Pana(i) zdaniem seniorzy mieszkający na wsi mają zapewnione dobre warunki opieki zdrowotnej?	Tak	29	2,9
	Raczej tak	114	11,4
	Raczej nie	335	33,5
	Nie	295	29,5
	Nie wiem	228	22,8
	Ogółem	1001	100,0

Tab. 26 Zapewnienie seniorom ze wsi dobrych warunków opieki zdrowotnej (według płci respondentów)

Kryterium		Płeć					
		Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
		L.	%	L.	%	L.	%
Czy Pana(i) zdaniem seniorzy mieszkający na wsi mają zapewnione dobre warunki opieki zdrowotnej?	Tak	14	2,5	15	3,5	29	2,9
	Raczej tak	58	10,2	56	13,0	114	11,4
	Raczej nie	190	33,3	145	33,7	335	33,5
	Nie	177	31,0	118	27,4	295	29,5
	Nie wiem	132	23,1	96	22,3	228	22,8
	Ogółem	571	100,0	430	100,0	1001	100,0

W kwestii zapewnienia seniorom mieszkającym na wsi odpowiednich warunków zdrowotnych, różnice pomiędzy odpowiedziami mężczyzn i kobiet w zasadzie nie różniły się. Jedynie w przypadku zdecydowanej odpowiedzi „nie” kobiety były bardziej stanowcze (31,0%) niż mężczyźni (27,4%) (tab. 26).

VI. GOSPODARSTWA OPIEKUŃCZE NA WSI

Pomysł organizowania na wsi, w gospodarstwach rolnych, usług opiekuńczych dla seniorów, zdaniem ponad połowy badanych (56,2%) ma szanse powodzenia. Zaledwie 12,7% nie widzi szansy dla gospodarstw opiekuńczych, a 24,1% badanych seniorów nie ma zdania (tab. 27).

Tab. 27 Opinie dotyczące powstania gospodarstwa opiekuńczego w miejscu zamieszkania respondenta

Kryterium		Liczebność	%
Czy pomysł organizowania na wsi, w gospodarstwach rolnych, usług opiekuńczych dla seniorów, w formie dziennego pobytu, miałby szanse powodzenia na terenie Pana(i) miejscowości?	Tak	302	30,2
	Raczej tak	260	26,0
	Ani tak ani nie	71	7,1
	Raczej nie	74	7,4
	Nie	53	5,3
	Nie wiem	241	24,1
	Ogółem	1001	100,0

Mężczyźni częściej niż kobiety uważają, że gospodarstwa opiekuńcze nie mają szansy powodzenia; taką opinię wyraża 15% mężczyzn i 10,8% kobiet (tab. 28).

Tab. 28 Opinie dotyczące powstania gospodarstwa opiekuńczego w miejscu zamieszkania respondenta (według płci respondentów)

Kryterium	Płeć						
	Kobieta		Mężczyzna		Ogółem		
	L.	%	L.	%	L.	%	
Czy pomysł organizowania na wsi usług opiekuńczych miałby szanse powodzenia?	Tak	187	32,7	115	26,7	302	30,2
	Raczej tak	154	27,0	106	24,7	260	26,0
	Ani tak, ani nie	33	5,8	38	8,8	71	7,1
	Raczej nie	35	6,1	39	9,1	74	7,4
	Nie	27	4,7	26	6,0	53	5,3
	Nie wiem	135	23,6	106	24,7	241	24,1
	Ogółem	571	100,0	430	100,0	1001	100,0

Prawie połowa badanych (47,2%) wątpiących w powodzenie gospodarstw opiekuńczych jako uzasadnienie podaje odpowiedź „nasze społeczeństwo nie jest na to gotowe”, a 35,4% twierdzi, że seniorów na to nie stać.

Tab. 29 Twierdzenie, że gospodarstwa opiekuńcze nie mają szans powodzenia

Kryterium		Liczebność	%
Dlaczego idea gospodarstw opiekuńczych nie ma szans powodzenia?	Społeczeństwo nie jest na to jeszcze gotowe	60	47,2
	Seniorzy nie mają na to pieniędzy	45	35,4
	Z powodu nadmiernego ryzyka dla seniorów	13	10,2
	Inny powód	27	21,3
	Trudno powiedzieć	12	9,4
	Ogółem	127	100,0

Druga co do odsetka wskazań kategoria „seniorzy nie mają na to pieniędzy” była taka sama wśród mężczyzn i wśród kobiet. Największa liczba wskazań, iż społeczeństwo nie jest jeszcze gotowe na przyjęcie idei gospodarstw opiekuńczych różni się w przypadku kobiet (50,0%) i mężczyzn (35,4%). Z kolei obawa przed ryzykiem jakie generuje gospodarstwo opiekuńcze dla seniora, cechuje przede wszystkim mężczyzn (13,8%); wynik dwukrotnie wyższy niż u kobiet (tab. 29).

Tab. 29 Twierdzenie, że gospodarstwa opiekuńcze nie mają szans powodzenia (według płci respondentów)

Kryterium		Płeć					
		Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
		L.	%	L.	%	L.	%
Dlaczego idea gospodarstw opiekuńczych nie ma szans powodzenia?	Społeczeństwo nie jest na to jeszcze gotowe	31	50,0	29	44,6	60	47,2
	Seniorzy nie mają na to pieniędzy	22	35,5	23	35,4	45	35,4
	Z powodu nadmiernego ryzyka	4	6,5	9	13,8	13	10,2
	Inny powód	17	27,4	10	15,4	27	21,3
	Trudno powiedzieć	5	8,1	7	10,8	12	9,4
	Ogółem	62	100,0	65	100,0	127	100,0

Zdaniem badanych najbardziej atrakcyjnymi zajęciami w gospodarstwach opiekuńczych mogłyby być zajęcia rehabilitacyjne (73,8%), a następnie konsultacje stanu zdrowia (61,4%). Stosunkowo niewielki odsetek badanych (37%) wymienił wyżywienie jako atrakcyjny element oferty gospodarstw opiekuńczych (tab. 30).

Tab. 30 Ocena atrakcyjności oferty gospodarstw opiekuńczych

	Kryterium	Liczebność	%
Które świadczenia lub zajęcia, częściowo odpłatne, w ramach oferty gospodarstw opiekuńczych uważa Pan/Pani za najbardziej atrakcyjne?	Lekkie ćwiczenia fizyczne	478	47,8
	Transport do i z gospodarstwa	403	40,3
	Wyżywienie	370	37,0
	Inne	25	2,5
	Trudno powiedzieć	53	5,3
	Zajęcia rehabilitacyjne	739	73,8
	Kąpiele	334	33,4
	Konsultacja stanu zdrowia; poradnictwo medyczne	615	61,4
	Zajęcia rękodzielnicze i artystyczne	334	33,4
	Kontakt z naturą	497	49,7
	Aktywizowanie kontaktów społecznych	461	46,1
	Obsługa komputera, smartfona	417	41,7
	Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych	415	41,5
	Ogółem	1001	-

Tab. 31 Ocena atrakcyjności oferty gospodarstw opiekuńczych (według płci respondentów)

Kryterium	Płeć						
	Kobieta		Mężczyzna		Ogółem		
	L.	%	L.	%	L.	%	
Które świadczenia lub zajęcia, częściowo odpłatne, w ramach oferty gospodarstw opiekuńczych uważa Pan/Pani za najbardziej atrakcyjne?	Lekkie ćwiczenia fizyczne	296	51,8	182	42,3	478	47,8
	Transport	257	45,0	146	34,0	403	40,3
	Wyżywienie	219	38,4	151	35,1	370	37,0
	Inne	15	2,6	10	2,3	25	2,5
	Trudno powiedzieć	20	3,5	33	7,7	53	5,3
	Rehabilitacja	459	80,4	280	65,1	739	73,8
	Kąpiele	198	34,7	136	31,6	334	33,4
	Konsultacja stanu zdrowia	356	62,3	259	60,2	615	61,4
	Zajęcia rękodzielnicze	222	38,9	112	26,0	334	33,4
	Kontakt z naturą	298	52,2	199	46,3	497	49,7
	Kontakty społeczne	295	51,7	166	38,6	461	46,1
	Obsługa komputera	261	45,7	156	36,3	417	41,7
	Sprawy urzędowe	261	45,7	154	35,8	415	41,5
	Ogółem	571	100,0	430	100,0	1001	100,0

Największe różnice w odpowiedziach kobiet i mężczyzn odnoszących się do oceny atrakcyjności oferty gospodarstw opiekuńczych odnotowano w przypadku następujących kategorii: „zajęcia rehabilitacyjne” (odpowiednio: 80,4% i 65,1%), kontakty społeczne (odpowiednio: 51,7% i 38,6%) oraz „obsługa komputera” (odpowiednio: 45,7% i 36,3%) (tab. 31).

Seniorów może zachęcić do skorzystania z gospodarstwa opiekuńczego przede wszystkim niski koszt (70,2%), następnie ciekawe zajęcia (56,4%), zapewnienie transportu (49,7%) oraz dobra organizacja (48,8%) i zaufanie do prowadzących (45,7%) (tab. 32).

Tab. 32 Czynniki zachęcające seniorów do skorzystania z gospodarstwa opiekuńczego

Kryterium		Liczebność	%
Co może zachęcić seniorów do skorzystania z gospodarstwa opiekuńczego?	Niski koszt	703	70,2
	Dobra organizacja	488	48,8
	Ciekawe zajęcia	565	56,4
	Ktoś korzystający już z takich usług	252	25,2
	Akceptacja najbliższej rodziny	304	30,4
	Zapewnienie transportu	497	49,7
	Zaufanie do osoby prowadzącej gospodarstwo	457	45,7
	Coś innego	36	3,6
	Trudno powiedzieć	68	6,8
	Ogółem	1001	-

Tab. 33 Czynniki zachęcające seniorów do skorzystania z gospodarstwa opiekuńczego (według płci respondentów)

Kryterium	Płeć						
	Kobieta		Mężczyzna		Ogółem		
	L.	%	L.	%	L.	%	
Co może zachęcić seniorów do skorzystania z gospodarstwa?	Niski koszt	416	72,9	287	66,7	703	70,2
	Dobra organizacja	290	50,8	198	46,0	488	48,8
	Ciekawe zajęcia	355	62,2	210	48,8	565	56,4
	Ktoś korzystający z usług	148	25,9	104	24,2	252	25,2
	Akceptacja rodziny	176	30,8	128	29,8	304	30,4
	Zapewnienie transportu	311	54,5	186	43,3	497	49,7
	Zaufanie do osoby prow.	259	45,4	198	46,0	457	45,7
	Inne	22	3,9	14	3,3	36	3,6
	Trudno powiedzieć	32	5,6	36	8,4	68	6,8
	Ogółem	571	100,0	430	100,0	1001	100,0

Wśród odpowiedzi dotyczących czynników zachęcających seniorów do skorzystania z gospodarstwa opiekuńczego, jedyna znacząca różnica według płci respondentów to kategoria „ciekawe zajęcia”, które są ważniejsze dla kobiet (62,2%) (tab. 33).

Certyfikat posiadany przez prowadzących gospodarstwa opiekuńcze może mieć znaczenie – tak uważa 60,9% badanych (tab. 34).

Tab. 34 Certyfikacja usług gospodarstwa opiekuńczego

Kryterium		Liczebność	%
Czy oferowanie przez gospodarstwo opiekuńcze wysokiej jakości usług, potwierdzonej certyfikatem, miałyby dla Pani/Pana znaczenie?	Tak	263	60,9
	Nie	91	21,1
	Nie wiem	78	18,1
	Ogółem	432	100,0

Największym atutem osób prowadzących gospodarstwa opiekuńcze może być właściwe podejście do osób starszych, niepełnosprawnych (69,7%), doświadczenie w pracy z osobami starszymi niepełnosprawnymi (60,0%) oraz traktowanie swojej pracy z pasją (59,6%).

Mniejszy odsetek badanych wskazuje na kompetencje prowadzących – kurs opiekuna osoby starszej (41,2%) oraz wykształcenie pielęgniarckie (33,6%) (tab. 35).

Tab. 35 Najważniejsze cechy właściciela gospodarstwa opiekuńczego

Kryterium		Liczebność	%
Jakie kompetencje, cechy właściciela gospodarstwa opiekuńczego miałyby dla Pana/i największe znaczenie?	Wykształcenie pielęgniarckie	336	33,6
	Inne	34	3,4
	Trudno powiedzieć	47	4,7
	Ukończony kurs opiekuna osoby starszej	412	41,2
	Doświadczenia w pracy z osobami starszymi	601	60,0
	Właściwe podejście do osób starszych	698	69,7
	Traktowanie swojej pracy z pasją	597	59,6
	Nie może to być osoba zbyt młoda	73	7,3
	Odpowiedni wiek pozwalający na taką pracę	162	16,2
	Powinna to być kobieta	42	4,2
	Powinien to być mężczyzna	3	0,3
	Ogółem	1001	-

Prawie co trzeci badany (31,25) jest przekonany, że rodzina zaakceptowałaby jego pobyt w gospodarstwie opiekuńczym, a co piąty uważa, że warunkiem akceptacji byłoby dofinansowanie pobytu przez jakąś instytucję (tab. 36).

Tab. 36 Akceptacja pobytu w gospodarstwie opiekuńczym przez najbliższą rodzinę

Kryterium		Liczebność	%
Czy Pani/Pana najbliższa rodzina zaakceptowałaby taki pobyt?	Tak	312	31,2
	Tak, pod warunkiem finansowania przez seniora	99	9,9
	Tak, pod warunkiem dofinansowania pobytu	190	19,0
	Tak, pod warunkiem finansowania przez rodzinę	20	2,0
	Nie	92	9,2
	Inna odpowiedź	31	3,1
	Nie wiem	257	25,7
	Ogółem	1001	-

W większym stopniu kobiety deklarowały akceptację pobytu w gospodarstwie opiekuńczym przez najbliższą rodzinę (33,6%). Z kolei mężczyźni bardziej liczą na taką akceptację pod warunkiem przejęcia przez seniora finansowania usług opiekuńczych (12,1%) (tab. 37).

Tab. 37 Akceptacja pobytu w gospodarstwie opiekuńczym przez najbliższą rodzinę (według płci respondentów)

Kryterium		Płeć					
		Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
		L.	%	L.	%	L.	%
Czy Pani/Pana najbliższa rodzina zaakceptowałaby taki pobyt?	Tak	192	33,6	120	27,9	312	31,2
	Tak, pod warunkiem finansów. przez seniora	47	8,2	52	12,1	99	9,9
	Tak, pod warunkiem dofinansowania pobytu	102	17,9	88	20,5	190	19,0
	Tak, pod warunkiem finansowania przez rodzinę	13	2,3	7	1,6	20	2,0
	Nie	52	9,1	40	9,3	92	9,2
	Inna odpowiedź	14	2,5	17	4,0	31	3,1
	Nie wiem	151	26,4	106	24,7	257	25,7
	Ogółem	571	100,0	430	100,0	1001	100,0

VII. PROMOCJA GOSPODARSTW OPIEKUŃCZYCH

Jeżeli chodzi o reklamę gospodarstw opiekuńczych to badani przede wszystkim wskazywali na polecenie gospodarstwa przez lekarza rodzinnego, pracownika opieki społecznej (57,8%) oraz informacje w urzędach, ośrodku zdrowia, aptece (55%). Połowa badanych uważa, że reklama mogłaby być zamieszczona w mediach tradycyjnych (tab. 38).

Tab. 38 Reklamowanie gospodarstw opiekuńczych

Kryterium		Liczebność	%
Jak powinny być reklamowane gospodarstwa opiekuńcze?	W mediach tradycyjnych (telewizja, radio, prasa)	493	49,3
	W Internecie, mediach społecznościowych (np. Facebook)	267	26,7
	Informacje dostępne w urzędach gminy, ośrodku zdrowia, aptece, itp.	551	55,0
	Tzw. marketing szeptany, polecenie gospodarstwa przez osoby, które skorzystały już z jego usług	292	29,2
	Polecenie gospodarstwa osobiście przez lekarza rodzinnego, pracownika opieki społecznej i innych	579	57,8
	Inne	35	3,5
	Nie wiem	58	5,8
	Ogółem	1001	100,0

Tab. 39 Reklamowanie gospodarstw opiekuńczych (według płci respondentów)

Kryterium		Płeć					
		Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
		L.	%	L.	%	L.	%
Jak powinny być reklamowane gospodarstwa opiekuńcze?	W mediach tradycyjnych (telewizja, radio, prasa)	289	50,6	204	47,4	493	49,3
	W Internecie, mediach społecznościowych	147	25,7	120	27,9	267	26,7
	Informacje dostępne w urzędach gminy i in.	319	55,9	232	54,0	551	55,0
	Tzw. marketing szeptany, polecenie gospodarstwa	178	31,2	114	26,5	292	29,2
	Polecenie przez lekarza rodzinnego i in.	337	59,0	242	56,3	579	57,8
	Inne	24	4,2	11	2,6	35	3,5
	Nie wiem	26	4,6	32	7,4	58	5,8
	Ogółem	571	100,0	430	100,0	1001	100,0

Dwie kategorie różniły odpowiedzi kobiet i mężczyzn, tzn. „tzw. marketing szeptany, polecenie gospodarstwa przez osoby, które skorzystały już z jego usług” (odpowiednio: 31,2%

i 26,4%) oraz „polecanie gospodarstwa osobiście przez lekarza rodzinnego, pracownika opieki społecznej i innych” (odpowiednio: 59,9% i 56,3%) (tab. 39).

Tym, co może nie sprzyjać takim inicjatywom jak gospodarstwa opiekuńcze są przede wszystkim względy finansowe – tak uważa 57,5% badanych, na drugim miejscu wskazywano obawy związane ze złym traktowaniem osoby starszej (46,3%), a następnie niechęć ze strony seniorów (37%) i stereotypy społeczne (36,6%) (tab. 40).

Tab. 40 Czynniki niesprzyjające upowszechnianiu idei gospodarstw opiekuńczych

Kryterium		Liczebność	%
Jakie czynniki nie sprzyjają takim inicjatywom jak gospodarstwa opiekuńcze?	Stereotypy społeczne	366	36,6
	Ponoszenie kosztów takiego pobytu	576	57,5
	Obawy związane ze złym traktowaniem seniora	463	46,3
	Brak zaufania do takiego gospodarstwa	325	32,5
	Niechęć ze strony samych seniorów	370	37,0
	Lokalizacja gospodarstwa (na wsi)	167	16,7
	Inne	26	2,6
	Nie wiem	93	9,3
	Ogółem	1001	100,0

Tab. 41 Czynniki niesprzyjające upowszechnianiu idei gospodarstw opiekuńczych (według płci respondentów)

Kryterium		Płeć					
		Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
		L.	%	L.	%	L.	%
Jakie czynniki nie sprzyjają takim inicjatywom jak gospodarstwa opiekuńcze?	Stereotypy społeczne	207	36,3	159	37,0	366	36,6
	Ponoszenie kosztów	345	60,4	231	53,7	576	57,5
	Obawy związane ze złym traktowaniem seniora	273	47,8	190	44,2	463	46,3
	Brak zaufania do takiego gospodarstwa	185	32,4	140	32,6	325	32,5
	Niechęć ze strony samych seniorów	205	35,9	165	38,4	370	37,0
	Lokalizacja gospodarstwa (na wsi)	95	16,6	72	16,7	167	16,7
	Inne	12	2,1	14	3,3	26	2,6
	Nie wiem	50	8,8	43	10,0	93	9,3
	Ogółem	571	100,0	430	100,0	1001	100,0

Odnotowano jedną wyróżniającą się kategorię, która różnicowała odpowiedzi kobiet i mężczyzn, mianowicie: „ponoszenie kosztów” (odpowiednio: 60,4% i 53,7%) (tab. 41).

Odsetek badanych zainteresowanych skorzystaniem z oferty gospodarstw opiekuńczych jest wysoki – 39,6%. Nieco więcej, bo 41,8% nie jest zainteresowanych, a prawie co piąty badany (18,7%) nie potrafi podać odpowiedzi.

Tab. 42 Zainteresowanie respondentów skorzystaniem z oferty gospodarstwa opiekuńczego

Kryterium		Liczebność	%
Czy był(a)by Pan(i) zainteresowany(a) skorzystaniem z oferty gospodarstwa opiekuńczego?	Tak	175	17,5
	Raczej tak	221	22,1
	Raczej nie	132	13,2
	Nie	286	28,6
	Nie wiem	187	18,7
	Ogółem	1001	100,0

Tab. 43 Zainteresowanie respondentów skorzystaniem z oferty gospodarstwa opiekuńczego (według płci respondentów)

Kryterium	Płeć						
	Kobieta		Mężczyzna		Ogółem		
	L.	%	L.	%	L.	%	
Czy był(a)by Pan(i) zainteresowany(a) skorzystaniem z oferty gospodarstwa opiekuńczego?	Tak	114	20,0	61	14,2	175	17,5
	Raczej tak	102	17,9	119	27,7	221	22,1
	Raczej nie	69	12,1	63	14,7	132	13,2
	Nie	167	29,2	119	27,7	286	28,6
	Nie wiem	119	20,8	68	15,8	187	18,7
	Ogółem	571	100,0	430	100,0	1001	100,0

Mężczyźni nieco w większym stopniu wyrazili zainteresowanie skorzystaniem z oferty gospodarstwa opiekuńczego (41,9%). Kobiety stanowiły 37,9%) (tab. 43).

Tym, co mogłoby przekonać do skorzystania z oferty gospodarstwa opiekuńczego jest zapewnienie osobie starszej kontaktu z innymi ludźmi i pełnej swobody (30,6%), a także pobyt bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania (25,1%) oraz możliwość pobytu w dowolnych godzinach (23,3%) (tab. 44).

Tab. 44 Czynniki przekonujące respondenta do skorzystania z gospodarstwa opiekuńczego

Kryterium		Liczebność	%
		Które z czynników mogłyby ewentualnie przekonać Pana/Panią do skorzystania z oferty gospodarstwa opiekuńczego?	Możliwość pobytu w dowolnych godzinach
Możliwość pobytu również w weekendy	53		8,8
Możliwość pobytu w okresie wakacyjnym	84		13,9
Opcjonalnie, oferowanie usług w domu seniora	98		16,2
Opcjonalnie, oferowanie innych usług, jak fryzjer, fizjoterapeuta, porady prawne, i in.	118		19,5
Pobyt, który zapewnia dzienną opiekę	152		25,1
Zapewnienie osobie starszej kontaktu z innymi	185		30,6
Inne	86		14,2
Trudno powiedzieć	171		28,3
Ogółem	605		-

Tab. 45 Czynniki przekonujące respondenta do skorzystania z gospodarstwa opiekuńczego (według płci respondentów)

Kryterium		Płeć					
		Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
		L.	%	L.	%	L.	%
Które z czynników mogłyby ewentualnie przekonać Pana/Panią do skorzystania z oferty gospodarstwa opiekuńczego?	Możliwość pobytu w dowolnych godzinach	93	26,2	48	19,2	141	23,3
	Możliwość pobytu również w weekendy	30	8,5	23	9,2	53	8,8
	Możliwość pobytu w okresie wakacyjnym	46	13,0	38	15,2	84	13,9
	Opcjonalnie, oferowanie usług również w domu seniora	70	19,7	28	11,2	98	16,2
	Opcjonalnie, oferowanie innych usług, jak fryzjer, fizjoterapeuta	85	23,9	33	13,2	118	19,5
	Pobyt, który zapewnia dzienną opiekę	97	27,3	55	22,0	152	25,1
	Zapewnienie osobie starszej kontaktu z innymi ludźmi	111	31,3	74	29,6	185	30,6
	Inne	47	13,2	39	15,6	86	14,2
	Nie wiem	92	25,9	79	31,6	171	28,3
	Ogółem	355	100,0	250	100,0	605	100,0

Największą różnicę w odpowiedziach kobiet i mężczyzn odnotowano w kategorii: „opcjonalnie, oferowanie innych usług, jak fryzjer, fizjoterapeuta” (odpowiednio: 23,9% i 13,2%), kolejno: „opcjonalnie, oferowanie usług również w domu seniora” (odpowiednio: 19,7% i 11,2%), następnie „możliwość pobytu w dowolnych godzinach (odpowiednio: 26,2% i 19,2%) (tab. 45).

Kwotę pomiędzy 16 a 20 złotych za kilkugodzinny pobyt w gospodarstwie uwzględniający dwa posiłki zapłaciłoby 22,5% badanych, a 20,5% mogłoby na to poświęcić pomiędzy 21 a 30 złotych (tab. 46).

Tab. 46 Kwota, którą skłonny byłby zapłacić respondent za kilkugodzinny pobyt w gospodarstwie opiekuńczym

Kryterium	Liczebność	%	
Jaką kwotę był(a)by Pan(i) Pan w stanie zapłacić za kilkugodzinny pobyt w takim gospodarstwie, uwzględniający dwa posiłki (np. śniadanie i obiad lub obiad i podwieczorek)?	Do 15 złotych	65	16,4
	16-20 zł	89	22,5
	21-30 zł	81	20,5
	31-40 zł	45	11,4
	41-50 zł	38	9,6
	Powyżej 50 złotych	24	6,1
	Trudno powiedzieć	54	13,6
	Ogółem	396	100,0

Dwukrotnie więcej kobiet (21,3%) niż mężczyzn (10,6%) byłoby skłonnych zapłacić do 15 zł za kilkugodzinny pobyt w gospodarstwie opiekuńczym (tab. 47).

Tab. 47 Kwota, którą skłonny byłby zapłacić respondent za kilkugodzinny pobyt w gospodarstwie opiekuńczym (według płci respondentów)

Kryterium	Płeć						
	Kobieta		Mężczyzna		Ogółem		
	L.	%	L.	%	L.	%	
Jaką kwotę był(a)by Pan(i) w stanie zapłacić za kilkugodzinny pobyt w takim gospodarstwie?	Do 15 złotych	46	21,3	19	10,6	65	16,4
	16-20 zł	49	22,7	40	22,2	89	22,5
	21-30 zł	41	19,0	40	22,2	81	20,5
	31-40 zł	21	9,7	24	13,3	45	11,4
	41-50 zł	18	8,3	20	11,1	38	9,6
	Powyżej 50 złotych	12	5,6	12	6,7	24	6,1
	Trudno powiedzieć	29	13,4	25	13,9	54	13,6
	Ogółem	216	100,0	180	100,0	396	100,0

Deklarowana częstość korzystania z oferty gospodarstwa opiekuńczego to 2-3 razy w tygodniu (43,4%) oraz 4-5 razy w tygodniu (23,5%) (tab. 48).

Tab. 48 Deklarowana częstość korzystania z gospodarstwa opiekuńczego

Kryterium		Liczebność	%
Jeśli korzystał(a)by Pan(i) z oferty gospodarstwa opiekuńczego, to jak często?	Nawet 4-5 razy w tygodniu	93	23,5
	2 -3 razy w tygodniu	172	43,4
	Najwyżej 1 raz w tygodniu	39	9,8
	Co najwyżej kilka razy w miesiącu	18	4,5
	Sporadycznie	20	5,1
	Nie wiem	54	13,6
	Ogółem	396	100,0

Więcej mężczyzn (25,6%) niż kobiet (21,8%) byłoby skłonnych korzystać z gospodarstwa opiekuńczego nawet 4-5 razy w tygodniu (tab. 49).

Tab. 49 Deklarowana częstość korzystania z gospodarstwa opiekuńczego (według płci respondentów)

Kryterium		Płeć					
		Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
		L.	%	L.	%	L.	%
Jeśli korzystał(a)by Pan(i) z oferty gospodarstwa opiekuńczego, to jak często?	Nawet 4-5 razy w tygodniu	47	21,8	46	25,6	93	23,5
	2 -3 razy w tygodniu	93	43,1	79	43,9	172	43,4
	Najwyżej 1 raz w tygodniu	22	10,2	17	9,4	39	9,8
	Najwyżej kilka razy w miesiącu	10	4,6	8	4,4	18	4,5
	Sporadycznie	12	5,6	8	4,4	20	5,1
	Trudno powiedzieć	32	14,8	22	12,2	54	13,6
	Ogółem	216	100,0	180	100,0	396	100,0

Największy odsetek badanych byłby zainteresowany pełnym zakresem usług (32,6%) (tab. 50).

Tab. 50 Zakres usług gospodarstwa opiekuńczego, którymi zainteresowani są respondenci

Kryterium		Liczebność	%
Jakim zakresem usług był(a)by Pan(i) zainteresowany(a)?	Podstawowy: zagospodarowanie czasu, jeden posiłek dziennie, pomoc w toalecie, w przyjmowaniu leków	56	14,1
	Rozszerzony: pakiet podstawowy + całodzienne wyżywienie, transport	103	26,0
	Pełny: pakiet podstawowy + pakiet rozszerzony + usługi rehabilitacyjne, podawanie leków, pełna toaleta	129	32,6
	Nie wiem	95	24,0
	Brak zainteresowania	13	3,3
	Ogółem	396	100,0

Pewne różnice odnotowano w przypadku wyboru rozszerzonego pakietu usług oferowanych przez gospodarstwo opiekuńcze. W większym stopniu mężczyźni (29,4%) niż kobiety (23,1%) wyrazili zainteresowanie tym zakresem usług (tab. 51).

Tab. 51 Zakres usług gospodarstwa opiekuńczego, którymi zainteresowani są respondenci (według płci respondentów)

Kryterium		Płeć					
		Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
		L.	%	L.	%	L.	%
Jakim zakresem usług był(a) Pan(i) zainteresowany(a)?	Podstawowy	32	14,8	24	13,3	56	14,1
	Rozszerzony	50	23,1	53	29,4	103	26,0
	Pełny	71	32,9	58	32,2	129	32,6
	Nie wiem	53	24,5	42	23,3	95	24,0
	Brak zainteres.	10	4,6	3	1,7	13	3,3
	Ogółem	216	100,0	180	100,0	396	100,0

VIII. PODSUMOWANIE

Wśród badanych seniorów udział kobiet był wyższy o 14% w porównaniu z mężczyznami. Ze względu na wiek dominowały osoby z dwóch „najmłodszych” kategorii: 60-65 oraz 66-70 lat. Łącznie, kategorie te reprezentowane były przez dwie trzecie respondentów. Większość badanych uzyskała wykształcenie średnie lub wyższe. W obrębie tych dwóch kategorii wykształcenia znalazło się łącznie ponad 90% badanych. Najlicniejsza kategoria seniorów mieszkała w największych miastach (28,9%) i miała blisko dwuipółkrotną przewagę nad mieszkańcami wsi (11,8%). W każdym z pozostałych typów miast mieszkała co piąta badana osoba.

W przypadku statusu zawodowego, najwięcej przebadanych osób należało do kategorii emerytów (66,4%). Niemniej jednak, aż 20,6% osób zadeklarowało aktywność zawodową pomimo pobierania świadczeń emerytalnych lub rentowych. Co ważne, blisko co dziesiąty uczestnik badania (8,8%) nadal był aktywny zawodowo, pracując „na etacie”, prowadząc własne przedsiębiorstwo lub utrzymując się z uprawy roli. Ze względu na zróżnicowany wiek emerytalny kobiet (60 lat) i mężczyzn (65 lat) w Polsce, wśród aktywnych zawodowo seniorów dominowali mężczyźni (72,7%).

Zdecydowana większość badanych (54,6%) oceniła swoją sytuację materialną jako przeciętną. Jednakże osoby, które pozytywnie (raczej dobrze lub dobrze) oceniły swoją sytuację materialną zyskiwały przewagę nad tymi, których ocena była negatywna (raczej źle lub bardzo źle) (odpowiednio 31,3% i 11,7%).

Dominującą formą gospodarstw domowych pod względem ich składu (49,8%) były gospodarstwa dwuosobowe. Gospodarstwa te tworzyły osoby pozostające w związku małżeńskim lub partnerskim. Relatywnie często badani mieszkali w gospodarstwach jednoosobowych (28,4%).

W gospodarstwach co siódmej osoby (15,3%) mieszkali również osoby młodsze i tylko młodsze (dzieci, wnuki lub prawnuki), natomiast jedynie 2,5% respondentów wskazało, że oprócz nich w gospodarstwie mieszkają również osoby pokoleniowo starsze i tylko starsze (rodzice lub teściowie). Dodatkowo w 4% gospodarstw oprócz respondenta mieszkało ich rodzeństwo, inni członkowie rodziny lub osoby z nim niespokrewnione.

W opinii badanych osób, najważniejsze problemy, przed którymi stają osoby starsze w Polsce związane są przede wszystkim z ich kondycją zdrowotną. Trzy na cztery osoby badane (71,9%) wskazywały chorobę lub cierpienie. Co drugi uczestnik badania (49,7%) podkreślał, że zmartwieniem seniorów jest brak pieniędzy. Czterech na dziesięciu zaznaczało, że problemem jest niesprawność i zależność od innych (42,3%). Podobny odsetek badanych wskazywał na samotność i brak kontaktu z innymi ludźmi (42,2%). Inne problemy akcentowano relatywnie rzadziej. Kluczowym wnioskiem płynącym z analizy jest to, że trudności życia codziennego osób starszych, które wywoływane są przez problemy zdrowotne wpływają istotnie na

prawdopodobieństwo sięgnięcia przez te osoby zarówno po pomoc medyczną jak i socjalną. Wpływ ten ujawnia się nawet przy kontroli zmiennych socjodemograficznych.

Ponad połowa badanych zaznaczyła, że idea organizowania gospodarstw opiekuńczych ma szansę powodzenia (56,2%). Z drugiej jednak strony, relatywnie mniej seniorów zadeklarowało chęć skorzystania z takiej oferty (39,6%). Istnieje tutaj istotna, choć słaba korelacja pomiędzy przekonaniem o powodzeniu takiej inicjatywy i zainteresowaniem nią. Im mocniejsze przekonanie o tym, że funkcjonowanie gospodarstw opiekuńczych ma szansę powodzenia, tym również większe zainteresowanie skorzystaniem z takiej oferty. Co ważne podkreślenia, trzy czwarte zainteresowanych osób stwierdziło (75,8%), że istotne byłoby dla nich, aby gospodarstwo opiekuńcze posiadało certyfikat poświadczający wysoką jakość oferowanych usług.

W wymiarze pomocy medycznej znalazły się takie funkcje gospodarstw jak zajęcia rehabilitacyjne oraz konsultacje medyczne. Przynajmniej na jedną z tych funkcji wskazało 8 na 10 badanych (84,1%).

Funkcje gospodarstw opiekuńczych, które utworzyły drugi wymiar, nazwany aktywizacją psychofizyczną, cieszyły się również dużą popularnością wśród seniorów. Zawierał on w sobie takie formy aktywności jak: kontakt z naturą (obcowanie z przyrodą), aktywność fizyczną (zajęcia sportowe i rekreacyjne), aktywizowanie kontaktów społecznych oraz zajęcia twórcze i artystyczne. Na przynajmniej jedną z tych aktywności wskazało 77,8% respondentów.

W wymiarze wsparcia instrumentalnego znalazły się funkcje, które pomogłyby seniorom radzić sobie z problemami dnia codziennego. Była to zatem obsługa komputera i smartfona, pomoc przy załatwianiu spraw urzędowych, organizacja transportu do/i z gospodarstwa, zapewnienie wyżywienia oraz kąpiele. Za co najmniej jednym z tych rozwiązań opowiedziało się 69,6% badanych.

Reasumując, gdyby próbować stworzyć ofertę gospodarstw opiekuńczych dla seniorów na podstawie ich oczekiwań, to byłoby to gospodarstw wielofunkcyjne, otwarte dla swoich podopiecznych każdego dnia i relatywnie tanie. Seniorzy oceniają je raczej w kategoriach substytutowych niż komplementarnych. Inaczej pisząc, większa ich część liczy na zaspokajanie deficytowych potrzeb, które nie są realizowane w miejscu ich zamieszkania aniżeli na zaspokajanie potrzeb dodatkowych, które byłyby uzupełnieniem, uatrakcyjnieniem ich dotychczasowego życia. Co ważne, z aprobatą seniorów spotkałyby się raczej takie gospodarstwa, których właściciele nastwieni byłiby na realizację pewnej misji, a niekoniecznie przedsięwzięcia komercyjnego. Najbardziej byliby skłonni zaufać osobom empatycznym, doświadczonym i wykonującym swoją pracę z pełnym zaangażowaniem. Ważny byłby również profesjonalizm pod postacią odpowiedniego wykształcenia, ale ten aspekt podkreślano relatywnie rzadziej.